

**Přijímací zkoušky pro obor Středoevropská studia – Romistika
(navazující magisterské studium)**

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY

Minimální povinný rozsah četby:

1. odborná literatura

3-5 titulů dle jednotlivých oblastí (jazyk, dějiny, etnologie), celkem minimálně 15 titulů.

Seznam četby rozdělte dle tří výše zmíněných oblastí.

2. díla romského umění (hudba, literatura, výtvarné umění, divadlo, film) dle specifikace níže

Seznam četby – rozdělený do čtyř výše zmíněných okruhů (jazyk, dějiny, etnologie, umění) – předložte při ústní přijímací zkoušce k nahlédnutí.

1. ODBORNÁ LITERATURA

a) Romština / Severocentrální (SC) romština

Gramatický systém severocentrální romštiny. Pravopis SC romštiny. Historie a principy.

- Lípa, J. 1963. *Příručka cikánštiny*. Praha: SPN.
- Matras, Y. 2002. *Romani. A linguistic introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. (zvláště kapitoly 5-7)
- Matras, Y., Tenser, A. (eds.). *The Palgrave Handbook of Romani Language and Linguistics*. New York: Palgrave Macmillan. (kapitoly 6-7)
- Kolektiv. 2006. *Pravidlá rómskeho pravopisu*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav.
- Červenka, J. 2014. Standardizace romštiny na území bývalého Československa. *Acta universitatis Carolinae – Philologica 3/Slavica Pragensia* XLII: 55-70
- Vybraný výklad pravidel romského pravopisu (např. na www.romstina.ff.cuni.cz)

Fonologie SC romštiny a její hlásková specifika (např. v kontrastu k češtině)

- Matras, Y. 2002. *Romani. A linguistic introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. (zvláště kapitola 4 Descriptive phonology)
- Matras, Y., Tenser, A. (eds.). *The Palgrave Handbook of Romani Language and Linguistics*. New York: Palgrave Macmillan. (kapitola 5 Romani phonology)
- Kolektiv. 2006. *Pravidlá rómskeho pravopisu*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav.

Onomaziologické prostředky SC romštiny a způsoby obohacování romštiny pro nové domény.

Problematika vlastních jmen v romštině.

- Hübschmannová, M., Šebková, H., Žigová, A. 2001. *Romsko-český a česko-romský kapesní slovník*. Praha: Fortuna.

- Červenka, J. 2017. Language Consequences of Migration of Romani Speakers from Slovakia to Great Britain and Back: the Change of Paradigm of Town Names in Two Romani Dialects. *Slovenský národopis / Slovak Ethnology*, vol. 65, no. 4: 383 – 403 /dostupné online zde: https://www.sav.sk/journals/uploads/01161042sn.2017.4.02_1.pdf
- Šebková, H., Žlnayová, E. 2001. *Romaňi čhib. Učebnice slovenské romštiny*. Praha: Fortuna.

Genealogická klasifikace severocentrální romštiny / klasifikační schémata uplatňovaná na romštinu.

- Matras, Y., Tenser, A. (eds.). *The Palgrave Handbook of Romani Language and Linguistics*. New York: Palgrave Macmillan. (zvláště kapitola 1 Historical origins of Romani)
- Matras, Y. 2002. *Romani. A linguistic introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. (zvláště kapitola 3 Historical and linguistic origins)
- Turner, R. L. 1926. The position of Romani in Indo-Aryan. *Journal of the Gypsy Lore Society, Third series*, Vol. 5: 145–189.

Dialektologie

- *Romano džaniben* 1/2020

Právní postavení romštiny v ČR a Charta menšinových jazyků, Výuka romštiny v ČR a ve světě

- Charta regionálních či menšinových jazyků.
- Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin
- *Romano džaniben* jevend 2007
- *Romano džaniben* 2 / 2015

Romský etnolekt češtiny. Pararomštiny.

- Bořkocová, M. 2006. *Romský etnolekt češtiny*. Případová studie. Signeta, Praha.
- Bakker, Peter. 2020. Para-Romani Varieties. In: Matras, Y., Tenser, A. (eds.). *The Palgrave Handbook of Romani Language and Linguistics*. New York: Palgrave Macmillan, 353-386.

Romské a neromské postoje k romštině. Jazyk a identita. Jazykové postoje a jazykové ideologie.

- Hajská, Markéta. 2012. „Ame sam Vlašika, haj vorbinas vlašika!“ (My jsme Olaši a mluvíme olašsky!). Nástin jazykové situace olašských Romů z východního Slovenska v etnicky smíšené komunitě. *Romano džaniben* 19 (2): 35 - 53.
- Kubaník P., Červenka J., Sadílková, H. 2010. Romšтина v ČR – uchování jazyka a jazyková směna. *Romano džaniben* 16 (2): 11-40.

Historie jazykovědného bádání o romštině v českých zemích a na Slovensku.

- Andrš, Z. 2013. Česko-moravské nářečí romštiny v tištěných pramenech 19. století: povaha a geneze textů, pohnutky k jejich vydávání a biografické poznámky k autorům. *Český Lid* 100.4: 469–479.
- Kutlík-Garudo, I. 1988. O začiatkoch romistiky na Slovensku. *Slovenský národopis* 36.1: s. 45–57.
- články o romistech v *Romano džaniben*
- hesla o romistech ve Filipický, J. (ed.). 1999. *KDO BYL KDO. Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*. Praha: Libri.

b) Dějiny

Přehled teorií o původu Romů a migracích předků Romů z Indie do Byzance

- Beníšek, M. 2006. Ke kořenům slova rom. *Romano džaniben. jevend* 2006: 9–27.
- Bakker, P. 2012. Romani genetic linguistics and genetics: Results, prospects and problems. *Romani Studies* 22.2: 91–111.
- Sampson, J. 1923. On the origin and early migrations of the Gypsies. *Journal of the Gypsy Lore Society*, Third Series, Vol. 2: 156–69.
- Factsheets on Romani history, culture, language, literature. Dostupné z: <http://romafacts.uni-graz.at/>

Dějiny státních přístupů k Romům do konce 19. století (Byzancká a Osmanská říše, Rumunsko)

- Fraser, Angus. 2002. *Cikáni*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.
- Hübschmannová, M. (ed.). 1998. *Romové v Byzanci*, Praha: Indologický ústav FFUK
- Marushiakova, Elena, Popov, Veselin: *Gypsies in the Ottoman Empire*. Centre de recherches tsiganes, University of Hertfordshire Press, Hatfield, 2001 (viz Google Books)
- Gómez Alfaro, Antonio. 1999. *Velký proticikánský záťah*. Centre de recherches tsiganes, Univezita Palackého v Olomouci.

Dějiny romských skupin na území Československa do r. 1939

- Emília Horváthová. *Cigáni na Slovensku. Historicko-etnografický náčrt*. Bratislava. Vydavateľstvo SAV, 1964.
- Jiří Hanzal. *Cikáni na Moravě v 15.-18. století*. NLN, 2004.
- Nečas, Ctibor. 2005. *Romové na Moravě a ve Slezsku (1740-1945)*. Brno: Matice moravská
- Baloun, Pavel. Československá civilizační mise. Asimilační praktiky vůči „cikánským“ dětem v letech 1918-1943. *Dějiny – Teorie – Kritika* 15/2018, s. 175-202
- Viková Lada. Ze života romských vojáků zapojených do tzv. Československých legií. *Bulletin MRK* 27/2018, s. 10-45. Dostupné z: <https://www.rommuz.cz/odborna-verejnost/bulletin-muzea-romske-kultury/>
- Lacková, Elena, 1997. *Narodila jsem se pod šťastnou hvězdou*. Praha: Triáda, 1997.

Holokaust Romů a Sintů v Evropě

- Berkyová, Renata. 2017. Obětujeme Romy ve prospěch vědy? Kritická reflexe pojmů „porajmos“ a „holokaust“ v diskurzu (nejen) romistické historiografie. *Bulletin Muzea romské kultury* 26/2017 (Dostupné online na www.rommuz.cz)
- Kenrick, Donald (ed.) 2007. *Gypsies During the Second World War: Final Chapter*. University of Hertfordshire Press (viz google books)
- Anton Weiss-Wendt. 2013. *The Nazi Genocide of the Roma. Reassessment and Commemoration*. BerghahnBooks. (viz google books)
- Stojka, Ceija. 2008. Nesmíš být jiná (rozhovor s Karin Berger). In: *Žijeme ve skrytu*. Praha, Argo.

Válečné osudy Romů a Sintů na území Československa a jejich dědictví

- Nečas, Ctibor. 1999. *Holocaust českých Romů*. Praha: Prostor.
- Nečas, C. (ed.). 1994. *Nemůžeme zapomenout/Naští bisteras*. Nucená táborová koncentrace ve vyprávěních romských pamětníků. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Pape, Markus, Dvořák, Joachim, ed. 1997. *A nikdo vám nebude věřit: dokument o koncentračním táboře Lety u Písku*. Praha: G plus G.
- Smlsal, Jiří. 2018. Holocaust českých Romů v retribučním soudnictví. *Romano džaniben* 2018/1, s. 93-122.
- Horváthová, Jana. 2000. Kdo byli čeští Romové? In: *Černobílý život*, Praha: Gallery, s. 47-66.
- Hübschmannová, Milena. 2005. „Po židoch cigáni“. *Svědectví Romů ze Slovenska 1939-1945*, Triáda, Praha.
- Kumanová, Zuzana. Niekoľko poznámok k projektu *Ma bisteren!* *Romano džaniben* 2013, č. 2, s. 97 - 107.

Dějiny státního přístupu k Romům na území poválečného Československa

- Pavelčíková, Nina. 2004. *Romové v českých zemích v letech 1945-1989*. UDVZK, Praha, s. 23-33.
- Jurová, Anna. 1993. *Vývoj rómskej problematiky na Slovensku po roku 1945*. Goldpress, Bratislava.
- Spurný, Matěj. 2011. *Nejsou jako my. Česká společnost a menšiny v pohraničí (1945-1960)*. Antikomplex, Praha.
- Hübschmannová, Milena. 1970. Co je tzv. cikánská otázka. *Sociologický časopis* 6 (1970), č. 2, s. 105-118.
- *Romano džaniben* 2/2019 (tematické číslo věnované nuceným sterilizacím romských žen)
- Sidiropulu Janků, Kateřina (ed.). 2015. *Nikdy jsem nebyl podceňovanej. Ze slovenských osad do českých měst za prací. Poválečné vzpomínky*. Brno: MuniPress

Romské etnoemancipační hnutí

- Lhotka, Petr, Schuster, Michal, ed. a Závodská, Milada, ed. *Svaz Cikánů-Romů 1969-1973: doprovodná publikace k výstavě Muzea romské kultury „Svaz Cikánů-Romů (1969-1973) – z historie první romské organizace v českých zemích“*. Brno: Muzeum romské kultury
- Donert, Celia. 2017. *The Rights of the Roma. The Struggle for Citizenship in Postwar Czechoslovakia*. Cambridge University Press.
- Matras, Yaron. 1998. The Development of the Romani Civil Rights Movement in Germany 1945-1996. In: Susan Tebutt (ed.) *Gypsies in German-Speaking Society and Literature*. BerghahnBooks.
- Thomas Acton. (2019) *Beginnings and Growth of Transnational Movements of Roma to Achieve Civil Rights after the Holocaust*. Romarchive: <https://www.romarchive.eu/en/roma-civil-rights-movement/beginnings-and-growth-transnational-movements-roma/>
- Sadílková, Helena, Slačka, Dušan, Závodská, Milada. 2018. *Aby bylo i s námi počítáno. Společensko-politická angažovanost Romů a snahy o založení romské organizace v poválečném Československu*. Brno: Muzeum romské kultury

Problematika historiografie dějin Romů na území býv. Československa

- Hübschmannová, Milena. 1995. Historeo znamená pátrám. *Romano džaniben* 2 (1995), 1-2, s. 61-66
- Sadílková, Helena. 2013. Čí jsou to dějiny? Dosavadní přístupy k interpretaci poválečných dějin Romů v ČS(S)R. *Romano džaniben* 20 (2013), č. 2, s. 69-88.

c) Etnologie

- Červenka, J. 2015. „Cikán, Gypsy & Rom“. Dynamika pojmenovávání Romů v různých diskurzech. In: Podolinská, T. & Hrustič, T. (ed.). Černobiele svety. Bratislava: str. 324-345.
- Etnologická témata na <http://rombase.uni-graz.at/>
- Etnologická témata na www.dzaniben.cz:
- <https://www.dzaniben.cz/themes.html?a=&m=002b666e42d85f921a8ee0ee4a290105&sm=c49554d3528a24afe2052e9ea85fc845&xm=186ea8f7a775911d7c1d29bfbd78fee>
- Hübschmannová, M. 2002. Šaj pes dovakeras. Olomouc: Univerzita Palackého
- Hübschmannová, M.: Od etnické kasty ke strukturovanému etnickému společenství + Několik poznámek k hodnotám Romů (obojí In: Socioklub: Romové v ČR, 1999)
- Kužel, S: (ed.) 2000. Terénní výzkum integrace a segregace: týmový monitoring situace obcí s romskými sídly v SR a studentské výzkumy v ČR : sborník výsledků česko - slovenského pracovního semináře Stacionární terénní výzkum romské problematiky v Čechách a na Slovensku, 13. -15. dubna 2000 v Nečtinech. Ed. S. Kužel. Praha: Cargo
- Lacková, E. 1997 Narodila jsem se pod šťastnou hvězdou. Praha: Triáda

2. DÍLA ROMSKÉHO UMĚNÍ

Hübschmannová, M. (ed.) 1999. Romské pohádky. Praha: Fortuna

Oláh, V.: vybraná básnická sbírka

Sadílková, H. - Kramářová, J. (ed.) 2007. Čalo vodí Brno: MRK

alba romské tradiční hudby z každé z následujících oblastí od různých interpretů vybraných tak, aby uchazeč dokázal formulovat specifika romské hudby daného kulturního okruhu (doporučuje se 3-5 alb z každé oblasti): Balkán (+ Turecko a Řecko), Rumunsko, Maďarsko (+ČR + SR), Rusko, Španělsko, Sintové + Manušové (gypsy jazz), Olaští Romové.

4 vybrané knihy zahraniční romské literatury přeložené do češtiny

4 knihy české nebo slovenské romské literatury (kromě uvedené)

5 filmů romských režisérů (nejméně od 3 různých režisérů)

3 divadelní hry romských divadel (nejméně od 2 různých)

díla alespoň 5 romských výtvarníků